

Bryssel, 25. marraskuuta 2024
(OR. en)

15569/24

SOC 832
EMPL 583
GENDER 251
ECOFIN 1363
EDUC 437

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Kokonaisvaltaiset ratkaisut väestökehityksen haasteisiin: vanhempien tukeminen ja nuorten sekä vanhempien sukupolvien hyödyntämättömän potentiaalin käyttöönotto – <i>Periaatekeskustelu</i>

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä puheenjohtajavaltion laatima valmisteluasiakirja TSTK-neuvostossa edellä mainitusta aiheesta 2. joulukuuta 2024 käytävää periaatekeskustelua varten.

**Kokonaisvaltaiset ratkaisut väestökehityksen haasteisiin:
vanhempien tukeminen ja nuorten sekä vanhempien sukupolvien hyödyntämättömän
potentiaalin käyttöönotto**

Periaatekeskustelu

Väestörakenteen muutos vaikuttaa merkittäväällä tavalla Euroopan unionin yhteiskuntiin ja inhimilliseen pääomaan. Se vaikuttaa EU:n talouksiin kokonaisuudessaan sekä alueelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen. Euroopan väestö ikääntyy ja se alkaa pian pienentyä. Vuoteen 2050 mennessä EU:n osuuden maailman väestöstä odotetaan olevan alle 5 prosenttia. Näillä väestökehityksen suuntauksilla voi olla merkittäviä vaikutuksia EU:n pitkän aikavälin kilpailukykyyn. Jos nämä suuntaukset jatkuvat, ne voivat pahentaa työvoimapulaa ja aiheuttaa paineita kansallisille talousarvioille ja sosiaaliturvajärjestelmille. Kestävyyteen liittyvien huolien lisäksi näillä suuntauksilla on syvälinen vaikutus myös tuottavuuteen.

Väestörakenteen muutokseen vaikuttavat suurelta osin yksilölliset valinnat. Siksi EU:n ja kansallisten politiikkojen päätavoitteena olisi oltava yksilön tukeminen muun muassa henkilökohtaiseen uraan ja perhe-elämään liittyvien toiveiden toteuttamisessa.

Vanhempien tukeminen nykyajan väestörakenteen kiireellisissä haasteissa

Edellä mainitut haasteet huomioon ottaen olisi kiinnitettävä erityistä huomiota vanhempien kokonaisvaltaisen tuen lisäämiseen, jotta luotaisiin perheystävällisempi ympäristö, jossa puututaan ikääntymisen ja syntyvyyden laskun sosioekonomisiin vaikutuksiin. Tällaisessa ympäristössä olisi otettava huomioon työ- ja yksityiselämän tasapainon ja sukupuolten tasa-arvon edistämisen edut, kun sekä vanhemmille että naisille ja miehille annetaan mahdollisuus tehdä palkkatyötä. Poliitikoissa olisi tutkittava ja tehostettava toimenpiteitä, esimerkiksi vahvistettava vanhempainvapaata, josta maksetaan riittävä korvaus ja joka on joustava. Tähän kuuluvat isyysvapaa, kohtuuhintainen, helposti saatavilla oleva ja laadukas lastenhoito ja pitkäaikaishoito, sekä toimenpiteet, joilla helpotetaan kohtuuhintaisten, kunnollisten ja kestävien asuntojen saatavuutta.

Tuettaessa yksilöitä ja vanhempia työ- ja yksityiselämän yhteensovittamisessa on olennaisen tärkeää harkita ”tarveperusteista lähestymistapaa”, joka tarkoittaa joustavaa ja mukautuvaa kehystä, jossa asetetaan etusijalle työntekijöiden erilaiset henkilökohtaiset ja ammatilliset tarpeet ja vastataan niihin samalla kun edistetään hoitovelvollisuuksien tasapuolista jakamista naisten ja miesten välillä sekä työn ja hoitovelvollisuuksien yhteensovittamista. Tällainen lähestymistapa korostaa yksilöiden erityistarpeiden ymmärtämisen ja huomioon ottamisen merkitystä heidän hyvinvointinsa parantamiseksi. Siinä arvioidaan ja otetaan huomioon EU:n kansalaisten erityisolosuhteet, kuten perheeseen liittyvät velvollisuudet ja elämänsuunnitelmat, myös lasten kasvatusta ja ammatillista kehitystä koskevat tavoitteet, sekä edistetään sukupuolten tasa-arvoa. Joustavat työjärjestelyt voivat merkittävästi parantaa vanhempien työ- ja yksityiselämän tasapainoa, antaa heille mahdollisuuden toimia aktiivisesti työmarkkinoilla ja auttaa pitämään perhe- ja työelämä hallinnassa. Tähän on yhdistettävä kohtuuhintaiset, helposti saatavilla olevat ja laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut sekä pitkäaikaishoito.

Toinen tärkeä näkökohta on sukupuolten tasa-arvo. Vanhempien ja perheiden tukemisessa on olennaisen tärkeää kannustaa naisia ja miehiä osallistumaan yhdenvertaisesti hoito- ja kotitalousvelvollisuuksiin sekä tehostaa työpaikkojen toimintalinjoja, jotka palvelevat pieniä lapsia kasvattavien naisten ja miesten yksilöllisiä tarpeita ja olosuhteita, jotta he voivat toteuttaa toiveensa. Näin ehkäistään myös hoitovastuussa olevien henkilöiden varhainen poistuminen työmarkkinoilta.

Työ- ja yksityiselämän yhteensovittamisen lisäksi kohtuuhintaisten ja kunnollisten asuntojen tarjonta ja saatavuus ovat äärimmäisen tärkeitä perheystävällisen ympäristön luomiseksi. Se edistää turvallisuuden tunnetta ja luo perustan perheen perustamiselle. Esimerkiksi oikein kohdennetut asumistuet, erityisesti sellaiset, joita ei tarvitse maksaa takaisin, voivat epäilemättä auttaa tämän tavoitteen saavuttamisessa, kun ne yhdistetään rakenteellisiin toimenpiteisiin, joilla varmistetaan kohtuuhintaisten, kunnollisten ja kestävien asuntojen tarjonta ja saatavuus.

Perheiden rahoitusvakaus on keskeisessä asemassa käsiteltäessä väestörakenteen muutosta puuttumalla sen perimmäisiin syihin ja mukautumalla myös uusiin realiteetteihin. Hyvin suunnitelluilla vero- ja etuusjärjestelmillä varmistetaan, että yksityishenkilöt ovat taloudellisesti paremmassa asemassa heidän ottaessaan vastaan palkkatyön. Lapsilisät ovat myös keino tukea perheen muodostamista ja poistaa yksilöllisten elämänsuunnitelmien toteuttamiseen liittyviä taloudellisia esteitä.

Toimenpiteillä, joilla pyritään edistämään tarveperusteista työ- ja yksityiselämän tasapainoa, edistetään sukupuolten tasa-arvoa, tuetaan kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta sekä varmistetaan taloudellinen vakaus ja perheiden taloudellinen riippumattomuus, pyritään helpottamaan vanhempien pyrkimyksiä saada lapsia ja täyttää heidän ammatilliset tavoitteensa. Vähentämällä taloudellisia ja sosiaalisia esteitä näillä politiikoilla pyritään edistämään talouskasvua, lieventämään vanhempien taloudellisia paineita ja luomaan vakaat olosuhteet lastenhoidolle kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

Otetaan käyttöön nuorten ja vanhempien sukupolvien hyödyntämätön potentiaali

Jotta pystymme selviytymään tämän päivän kiireellisistä väestöhaasteista, voimme hyödyntää sekä nuorempien että vanhempien sukupolvien vahvuuksia. Kuten väestökehityksen välineistössä korostetaan, nuorempien ja vanhempien ryhmien työmarkkinapotentiaalin hyödyntäminen on ollut ja tulee olemaan yksi tehokkaimmista toimenpiteistä väestörakenteen muutoksen vaikutusten lieventämiseksi. Samaan aikaan tarve lähentää sukupolvien välisiä erilaisia realiteetteja ja edistää vapaaehtoisuuteen perustuvaa yhteistyötä kasvaa, mikä helpottaa vanhempien hoitovelvollisuuksia.

Lisäksi on tarpeen hyödyntää sekä nuorempien että iäkkäiden ihmisten osaamista ja potentiaalia keskittyen koulutukseen, uudelleen koulutukseen ja joustaviin työllistymisvaihtoehtoihin, jotta voidaan mukautua väestörakenteen realiteetteihin, parantaa talouden kestävyyttä ja edistää sukupolvien välistä solidaarisuutta kaikkialla EU:ssa. Nuoremmat sukupolvet voivat tarjota tuoreita näkökulmia, auttaa teknologiataidoissa ja tukea lapsia koulutuksessa, jolloin vanhemmilla on enemmän aikaa keskittyä omiin rooleihinsa. Ohjelmat, joiden avulla nuoret aikuiset voivat henkilökohtaisen ja urakehityksensä lisäksi vapaaehtoisesti saada yhteyden perheisiin, jotka tarvitsevat tutorointia, lastenhoitoa tai mentorointia, voisivat keventää vanhempien päivittäistä taakkaa ja tarjota käytännön ja emotionaalista tukea.

Myös vanhemmalla sukupolvella on rikas elämäkokemus, josta voi olla suurta hyötyä nuorille perheille. Sukupolvien välisten aloitteiden ja toimien, kuten koulutus- ja opetusohjelmien, vapaaehtoisverkostojen tai eläkeläisten toteuttaman joustavan ja osa-aikaisen hoidon, toteuttaminen myös vapaaehtois pohjalta voi voimaannuttaa ikääntyneet aikuiset toimimaan mentoreina, kotiaavustajina ja hoitajina. Nämä aloitteet ja toimet voivat paitsi rikastuttaa perhe-elämää myös antaa yksinäisyydestä kärsiville ikääntyneille aikuisille kokemuksen merkityksellisyydestä.

Kaikilla näillä toimenpiteillä ja toimilla voidaan luoda sukupolvien väliseen vuoropuheluun ja solidaarisuuteen perustuva kannustava yhteisö, jossa jokaisen sukupolven potentiaali edistää yhtenäistä yhteiskuntaa ja jakaa vanhemmuuden taakkaa kaikkia hyödyttävällä tavalla.

Ministereitä pyydetään edellä esitetyn perusteella tarkastelemaan seuraavia kysymyksiä:

- *Miten nuoria voidaan auttaa täyttämään henkilökohtaiseen ammatilliseen kehittymiseensä ja perheen perustamiseen liittyvät toiveensa?*
- *Millä toimenpiteillä voidaan tukea lisää vanhempien ja erityisesti pienten lasten vanhempien tarpeisiin perustuvaa työ- ja yksityiselämän tasapainoa?*
- *Miten sukupolvien välinen solidaarisuus sekä nuorten ja vanhempien sukupolvien hyödyntämättömän potentiaalin ottaminen käyttöön voivat edistää vanhempien työ- ja yksityiselämän tasapainoa väestörakenteen muuttuessa?*
